

לוקאָטֶר

כלכלה ואשראי בישראל

מאי
2020

השפעות נגיף הקורונה
המדיניות האגרסיבית של הפד
צניחת מחירי הנפט
ישראל בדרך ל-10% גירעון

התאוששות זמנית וחזרה לפעילות

Table 1.1. Overview of the World Economic Outlook Projections
(Percent change, unless noted otherwise)

	2019	Projections	
		2020	2021
World Output	2.9	-3.0	5.8
Advanced Economies	1.7	-6.1	4.5
United States	2.3	-5.9	4.7
Euro Area	1.2	-7.5	4.7
Germany	0.6	-7.0	5.2
France	1.3	-7.2	4.5
Italy	0.3	-9.1	4.8
Spain	2.0	-8.0	4.3
Japan	0.7	-5.2	3.0
United Kingdom	1.4	-6.5	4.0
Canada	1.6	-6.2	4.2
Other Advanced Economies ²	1.7	-4.6	4.5
Emerging Market and Developing Economies	3.7	-1.0	6.6
Emerging and Developing Asia	5.5	1.0	8.5
China	6.1	1.2	9.2
India ³	4.2	1.9	7.4
ASEAN-5 ⁴	4.8	-0.6	7.8
Emerging and Developing Europe	2.1	-5.2	4.2
Russia	1.3	-5.5	3.5
Latin America and the Caribbean	0.1	-5.2	3.4
Brazil	1.1	-5.3	2.9
Mexico	-0.1	-6.6	3.0
Middle East and Central Asia	1.2	-2.8	4.0
Saudi Arabia	0.3	-2.3	2.9
Sub-Saharan Africa	3.1	-1.6	4.1
Nigeria	2.2	-3.4	2.4
South Africa	0.2	-5.8	4.0
Memorandum			
European Union ⁵	1.7	-7.1	4.8
Low-Income Developing Countries	5.1	0.4	5.6
Middle East and North Africa	0.3	-3.3	4.2
World Growth Based on Market Exchange Rates	2.4	-4.2	5.4
World Trade Volume (goods and services)	0.9	-11.0	8.4

Source: Euler Hermes

מדיניות מוניטרית ופיסקלית מרחיבה מבצעת הנשמה מלאכותית לשווקים

לאחר יותר מ-3 מיליון מקרים מאומתים של נדבקים בנגיף, נרשמת דעיכה בקצב הנדבקים במרבית המדינות המפותחות. בעקבות זאת, ממשלות רבות באירופה הכריזו על חזרה הדרגתית לפעילות. מרבית המדינות בארה"ב הודיעו על ביצוע צעדים דומים רק במהלך יוני.

שנת 2020 צפויה להיות השנה החלשה ביותר מאז שנות השלושים של המאה הקודמת. סגירת הכלכלה העולמית צפויה לכרסם בכ-3% מהתוצר העולמי, בעיקר בשווקים המפותחים שיתכווצו בכ-6%. התוצר בגוש האירו התכווץ בשיעור שנתי של קרוב ל-14% והתוצר בארה"ב התכווץ "רק" ב-4.8% בשיעור שנתי. רק בכ-10% מהמדינות בעולם צפויה להירשם השנה צמיחה חיובית לנפש. על פי קרן המטבע העולמית, הכלכלה הגלובלית תתאושש בשנה הבאה ותגדל בקצב של 5.8%, אך רמת התוצר בסוף 2021 עדיין תהיה נמוכה.

-4.2%

התכווצות התמ"ג
העולמי ב-2020

הביטוח שלך להצלחה

החילזון 2 רמת גן 525227 טל. 03-7962444 icic.co.il icic@icic.co.il

ארה"ב: הבנק המרכזי ממשיך להיות אקטיבי הבנק מסייע לרכישת אג"ח קונצרניות גם בדירוג נמוך

ההודעה של הבנק נותנת תמיכה רחבה לשווקים ותומכת בהמשך צמצום המרווחים. בנוסף, הבנק מאפשר לראשונה גם לרכוש תעודות/קרנות סל על אג"ח קונצרני High-Yield במינופים שונים.

הבנק המרכזי מעדיף כרגע ירידה במרווחים וביציבות השווקים על חשבון העיוותים שהוא יוצר במערכת, בכך שהוא אינו מאפשר לחברות חלשות ליפול (יוצר חברות "זומביות") ומקטין את המוטיבציה שלהן להתייעל. נגיד הבנק הדגיש שהם עושים כל מה שביכולתם, כדי שההתאוששות מהמיתון במחצית השנייה של השנה תהיה כמה שיותר מהירה. כרגע הבנק לא מוטרד מהגידול בנכסים (כ-6.5 טריליון דולר) ואיננו עובד על "אסטרטגיית יציאה". הנגיד ציין שאיננו מוטרד מהשלכות התוכניות על האינפלציה, שירדה ל-1.5% במרץ בעיקר בשל ירידה במחיר הנפט.

לאחר שמרץ היה בין החודשים הגרועים ביותר אי-פעם בשווקים הפיננסיים, אפריל היה החודש הטוב ביותר מאז שנות השבעים. בעקבות הצעדים יוצאי הדופן של הבנקים המרכזיים בעולם ופעולות פיסקאליות מהירות של מרבית המדינות המפותחות, מדד MSCI העולמי עלה ב-11% והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-9%. יש לציין שנרשמה שונות גבוהה בין הענפים כאשר בתחתית הביצועים חברות האנרגיה ובראש חברות הטכנולוגיה.

הנתונים לרבעון השני צפויים להיות הגרועים ביותר מאז שנות השלושים, במיוחד מכיוון הצריכה הפרטית שמהווה מנוע צמיחה מרכזי. הצריכה הפרטית הריאלית למרץ ירדה בשיעור של 7.2%. יש לציין שההכנסה הריאלית ירדה בשיעור מתון יותר (1.2%-) וכתוצאה מכך נרשם זינוק בשיעור החיסכון של משקי הבית.

הבנק המרכזי של ארה"ב ("הפד") הודיע על תוספת של כ-2.3 טריליון דולר לתכניות החילוץ מהמשבר במטרה להגדיל את רמת הנזילות. כ-850 מיליארד דולר יתווספו לתוכניות הקיימות, כ-600 מיליארד דולר ישמשו למתן הלוואות לעסקים בינוניים וקטנים, 500 מיליארד דולר לתוכנית חדשה להלוואות למדיניות ורשויות מקומיות. בחלק מההלוואות, הבנק המרכזי ומשרד האוצר יהיו ערבים עד ל-95% מההלוואה (לעומת כ-15% ערבות בתוכניות דומות של מדינת ישראל). תוכנית החילוץ של הממשלה, שמחצית ממנה הן ערבויות להלוואות, עברה בחקיקה ואפשרה לבנק יותר משאבים ואפשרויות לפעולה.

בנוסף, הגדיל הבנק המרכזי את הסכום שישמש לרכישת אג"ח קונצרניות ל-750 מיליון דולר (מ-200 מיליון). הבנק הודיע שיאפשר לגופים שדרכם הוא מבצע את הרכישות לרכוש גם אג"ח של חברות שאינן בדירוג השקעה, לפי הקריטריונים הבאים:

1. חברות שאיבדו את דירוג ההשקעה לאחר ה-22 במרץ ("מלאכים נופלים").
2. חברות שמדורגות לפחות BB מינוס.
3. אג"ח עד 5 שנים לפדיון (4 שנים בשוק הראשוני).
4. חברות שמרבית פעילותן בארה"ב.

חברות הדירוג פועלות באופן איטי יותר מהשווקים הפיננסיים. לחלק מהחברות החלשות עוד לא ירד הדירוג (מלבד בענפי התעופה, התיירות והאנרגיה).

95%

אחוז הערבות להלוואה לעסקים, שמעניקים בארה"ב הפד והממשלה

החילזון 2 רמת גן 525227 טל. 03-7962444 icic.co.il icic@icic.co.il

גוש האירו: הרבעון הגרוע ביותר מאז מלחמת העולם הפגיעה הכלכלית באירופה חמורה מזו שבארה"ב

הסיבות העיקריות הן: משקל גבוה יותר לענפים שנפגעו (כמו התיירות) והעיכוב בהקמת קרנות סיוע משותפות לכל המדינות. למרות הפגיעה, איטליה הצליחה השבוע לשמור על דירוג האשראי (BBB של S&P). החוב של איטליה צפוי להגיע ל-150 אחוזי תוצר עד סוף השנה.

שיעור האבטלה בגוש האירו בסוף הרבעון רשם עלייה זניחה בלבד ל-7.4% הודות לתמיכה של מרבית הממשלות באירופה. נכון לסוף אפריל, יש קרוב ל-30 מיליון עובדים, ב-5 הכלכלות הגדולות, שמקבלים תשלומים ישירים מהמדינה או שהמעסיקים שלהם מקבלים עבורם סבסוד חלקי של השכר כדי למנוע פיטורים.

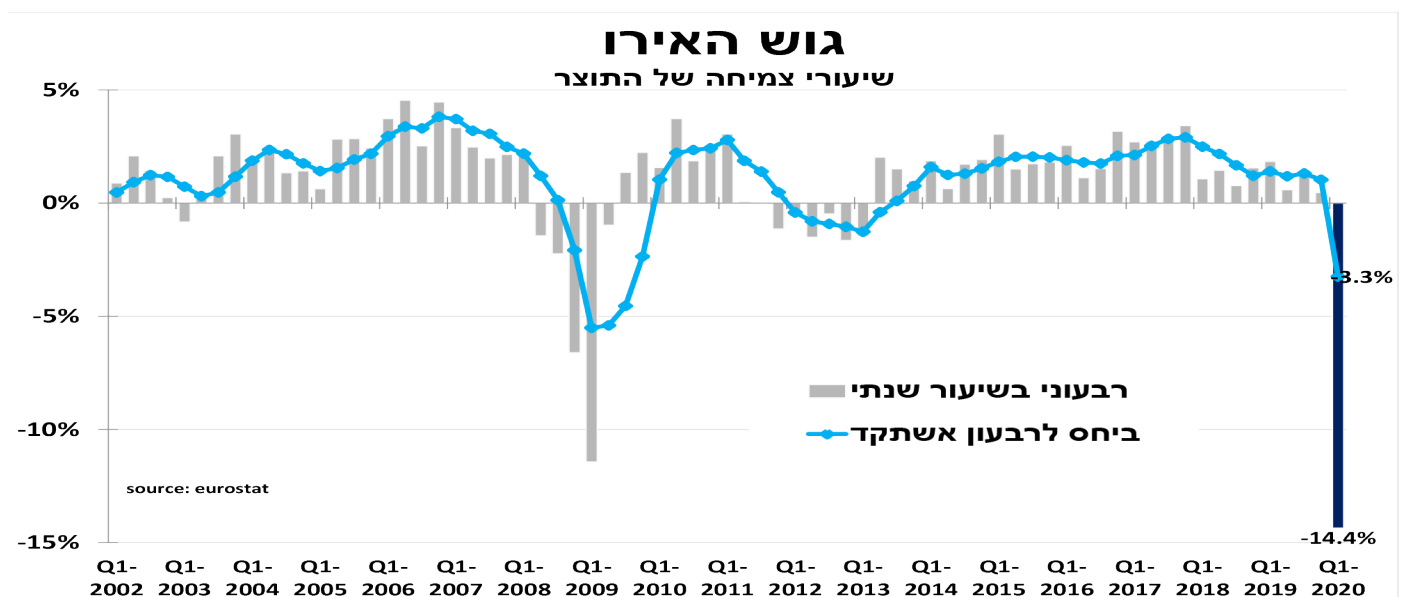
נוכח נתוני הצמיחה החלשים באירופה, הבנק המרכזי בגוש האירו התחייב להמשיך במדיניות המרחיבה לזמן ממושך ולגלות גמישות בתוכנית הרכישות שלו. בנוסף, הבנק הרחיב את תוכנית ההלוואות שלו לבנקים עם תנאים נדיבים יותר (הלוואה בריבית של 1%-) ולזמן ממושך יותר. הכלכלן הראשי של הבנק ציין שבזמני משבר נפתחים פערים בין תשואות אג"ח של המדינות השונות בגוש, ולכן, במידת הצורך, הבנק יתערב כדי למנוע זאת.

30 מיליון

מספר העובדים באירופה שממומנים ע"י הממשלות כדי שלא יפוטרו

התוצר בגוש האירו התכווץ ברבעון הראשון בשיעור של 14.5% בשיעור שנתי. זהו הרבעון הגרוע ביותר מאז הקמת גוש האירו. איטליה וצרפת פרסמו אומדנים להתכווצות של קרוב ל-20% בשיעור שנתי. נתוני הרבעון השני צפויים להיות רעים לא פחות ושיפור נראה ככל הנראה רק ברבעון השלישי.

הנתונים בגוש האירו חלשים בהשוואה לארה"ב. שתי

בס"ח
הביטוח שלך להצלחה

החילזון 2 רמת גן 525227 טל. 03-7962444 icic.co.il icic@icic.co.il

מחיר שלילי לחבית נפט למסירה מיידית לא צפויה השפעה גדולה על מחיר הדלק בישראל

בהסכם, ההפקה השנה תהיה הנמוכה ביותר מאז סוף שנות השמונים.

בהמשך המחירים נותרו חיוביים עם 20 דולרים לחבית בחוזה ליוני ו-32 דולרים לחבית בעוד כחצי שנה. להערכת כלכלני הראל, אם הצדדים יעמדו בהסכמים, מחירי נפט צפויים לעלות בהמשך השנה ועימם גם האינפלציה.

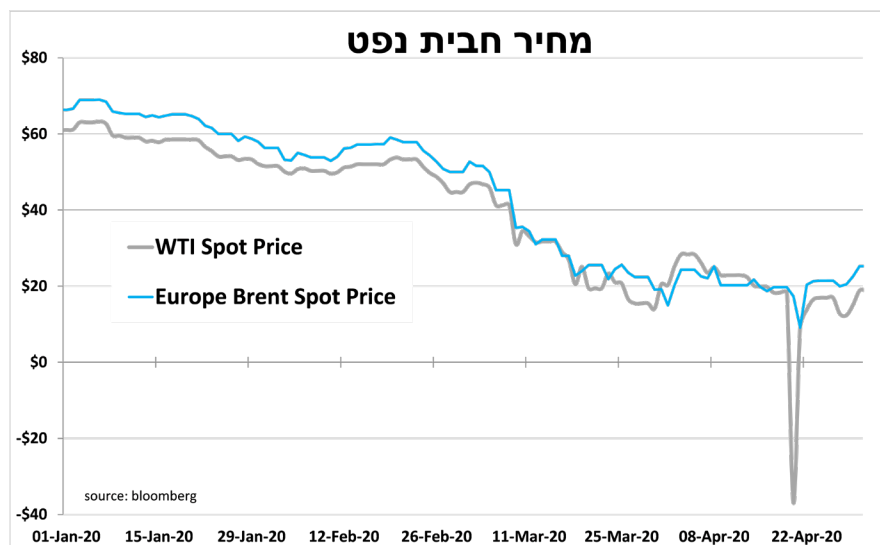
מחירי הדלק בישראל מושפעים ממחירי הדלק באירופה שהם גבוהים בהרבה מאלה של ארה"ב. בנוסף, מחיר הנפט הגולמי מהווה רק כ-11% ממחיר הדלק בתחנה וכל היתר הם בעיקר מיסים (11% נפט, 11% הוצאות שיווק, 78% מיסים בלו + מע"מ). הממשלה החדשה יכולה לנצל את ירידת מחירי הדלק בשביל להעלות את הבלו בעתיד (ובכך לממן את תוכנית החילוץ הכלכלית) ואז ההשפעה על מחיר הדלק בישראל תהיה אפילו הפוכה (כפי שנהגה הממשלה במשבר של 2008-9).

-37.6%

מחיר חבית נפט למסירה
מיידית

השילוב של שיא בהפקת נפט במרץ עם עצירת התחבורה העולמית וחוסר במקומות אחסון בארה"ב הביאו את מחיר הנפט בחוזים הקצרים בארה"ב לרמה שלילית. החוזים הקצרים ביותר (מאי) ירדו מתחת לאפס (מינוס 37.6 דולרים). כלומר, המוכרים מוכנים לשלם לקונים על מנת שייקחו את חביות הנפט.

קרטל יצרניות הנפט אופ"ק (בהובלת ערב הסעודית), רוסיה ומדינות נוספות, הסכימו על קיצוץ בהפקת הנפט ב-9.7 מיליון חביות ביום. במידה שהצדדים יעמדו

הביטוח שלך להצלחה

החילזון 2 רמת גן 525227 טל. 03-7962444 icic.co.il icic@icic.co.il

ישראל: צפי למדד שלילי בנק ישראל הפחית את הריבית במשק לשיעור של 0.1%

מספר המשרות הפנויות ירד במרץ בקרוב ל-50% וחזר לרמה שנרשמה לפני כעשור. הירידה החדה במספר המשרות הפנויות צפויה לתמוך בירידה בשכר, בביקושים ובמחירים בחודשים הקרובים.

עקום התשואות של האג"ח הממשלתי בישראל רשם ירידה מהירה במהלך אפריל (לאחר העלייה במרץ), בתמיכת הסנטימנט החיובי בשווקים הפיננסיים ופעולות בנק ישראל שהמשיך לרכוש אג"ח ממשלתיות.

בנק ישראל הפחית את הריבית ל-0.1% והמשיך לתמוך בשוק המט"ח, על מנת לספק את הדרישות לנזילות דולרית ולהפחית את הריבית הקצרה על הדולר, שזינקה לממדים דו ספרתיים.

באפריל התחזק השקל ב-2% הן מול סל המטבעות והן מול הדולר והאירו. להערכת כלכלני הראל, השקל ימשיך להתחזק.

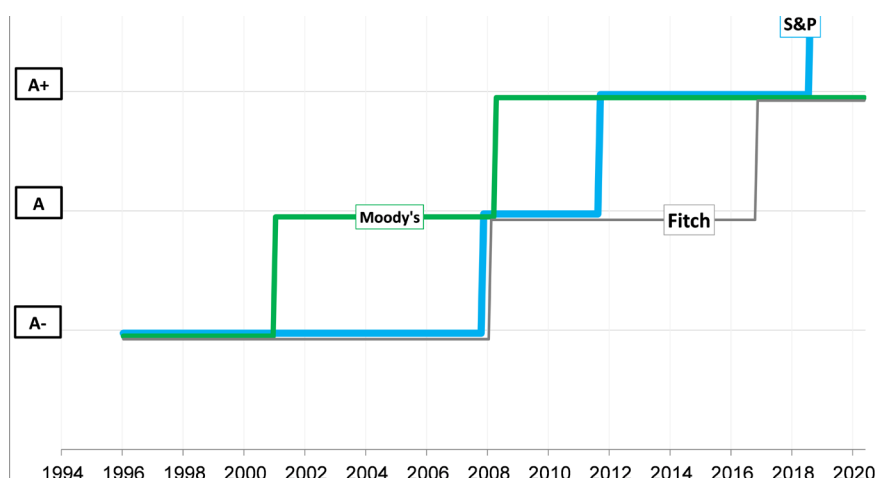
חברות הדירוג הבינלאומיות Moody's ו-Fitch שינו את אופן דירוג האשראי של ישראל מחיובי ליציב, אך הותירו את הדירוג ברמה של A1. במוד"ס נימקו את השינוי בזינוק שחל בגירעון, עוד לפני משבר הקורונה ובהיחלשות האפקטיביות של המדיניות הפיסקאלית בשל הקיטוב הפוליטי. במשברים הקודמים (2012, 2008, 2001) דירוג החוב של ישראל השתפר, היות והוא נקבע באופן יחסי למדינות אחרות. יתכן שכך יקרה גם הפעם, בהתאם לצעדים שתנקוט הממשלה החדשה.

מדד המחירים בחודש מרץ עלה ב-0.4%, בין השאר בשל צמצומים במבצעים לחג בהשוואה לשנים קודמות. מדד אפריל צפוי להיות שלילי לראשונה מאז 2003, בעיקר בשל הירידה החדה במחיר הדלק. מחירי הדירות בישראל עלו עוד לפני המשבר.

חששות מעלייה מהירה בריבית למשכנתאות תרמה לשיא בסך הלוואות שנרשמו. למרות זאת הריבית הממוצעת נותרה כמעט ללא שינוי כנראה בשל צעדי בנק ישראל.

מספר העובדים שפנו ללשכת התעסוקה חצה את המיליון. רוב הפונים הם עובדים בחל"ת הנחשבים "נעדרים זמנית ממקום העבודה" (קרוב ל-900 אלף במרץ), ולא מובטלים. על כן שיעור האבטלה הרשמי למרץ עלה קלות ל-3.4% בלבד (3.2% בגילאי 24 עד 65). כמובן שהנתון לא משקף את התמונה המלאה.

דירוג האשראי של ישראל

הביטוח שלך להצלחה

החילזון 2 רמת גן 525227 טל. 03-7962444 icic.co.il icic@icic.co.il

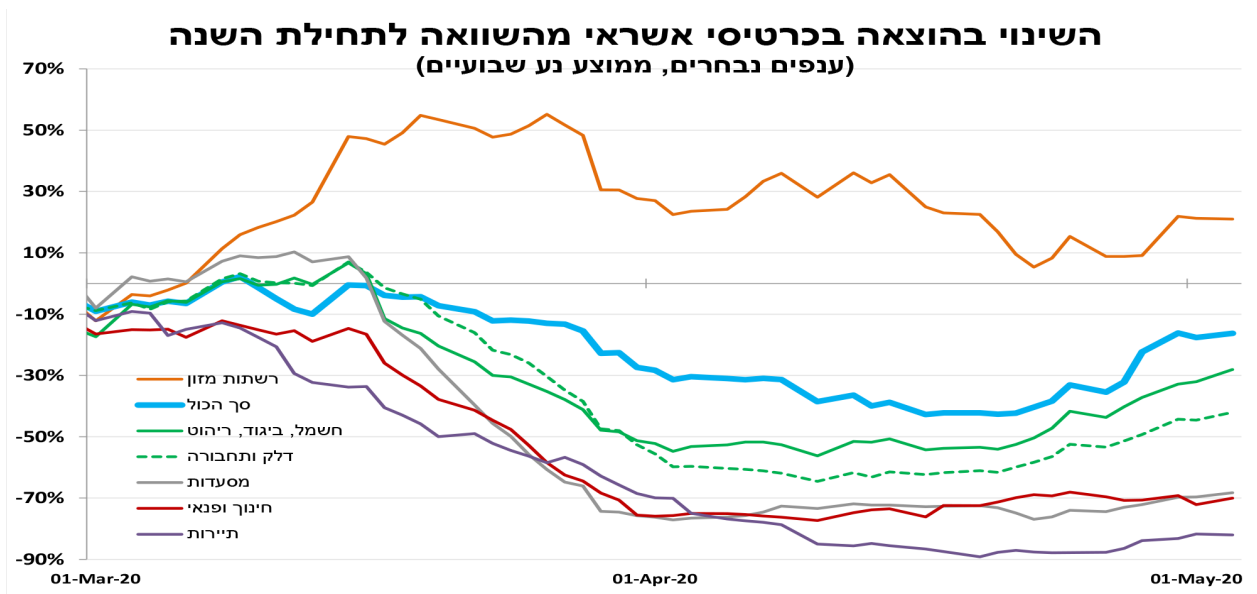
לקראת גירעון של 10% ירידה חדה בהכנסות המדינה

הכנסות המדינה ממסים במרץ היו כצפוי חלשות ועמדו על 22.7 מיליארד ₪ ירידה נומינלית של כ-21% בהשוואה למרץ בשנה שעברה (שהיה גבוה במיוחד בשל יבוא חריג של רכבים). עיקר הירידה במסים עקיפים (-29%) נובע בשל ירידה בפעילות, דחיית תשלום מע"מ והחזר מואץ של מס הכנסה ומע"מ. הוצאות הממשלה במרץ היו דומות למדי לתקופה המקבילה בשנה שעברה, בעיקר בשל המגבלות של התקציב ההמשכי. לכן הגירעון כאחוז מהתוצר עלה ל-4%. הירידה בהכנסות ממסים תואץ באפריל. הצעדים המרחיבים הישירים של הממשלה (בעיקר תשלומי העברה) יבואו לידי ביטוי בהוצאות, ולכן צפויה בחודשים הבאים עלייה מהירה של הגירעון לכיוון ה-10%.

70%

הירידה בהיקף הרכישות בכרטיסי אשראי בענפי התיירות, המסעדות והפנאי, מתחילת השנה

מתחילת השנה ועד ל-20 באפריל נרשמה ירידה של כ-30% בסך הפעילות בכרטיסי אשראי. הרכישות ברשתות המזון עלו בכ-25%, יציבות נרשמה בסך הרכישות בבתי מרקחת, ירידה של כ-50% נרשמה בענפי מוצרי החשמל והביגוד, ירידה של כ-60% בענפי הדלק והתחבורה וירידה של מעל ל-70% בענפי הפנאי, המסעדות והתיירות. הירידה החלה עם ההכרזה הראשונה על ההגבלות ב-16 במרץ, והועצמה כאשר המשק עבר למתכונת חירום. עדכון שפרסם בנק ישראל לגבי שינוי בהוצאות בכרטיסי אשראי בשבועיים האחרונים, מראה שההקלות בהגבלות תרמו להתאוששות ניכרת בפעילות ענפי החשמל, הביגוד, הריהוט, הדלק והתחבורה. בענפי הפנאי, התיירות והמסעדות השיפור היה מזערי.

בס"ח
הביטוח שלך להצלחה

החילזון 2 רמת גן 525227 טל. 03-7962444 icic.co.il icic@icic.co.il

שיא במחירי דירות לרכישה גידול בהיצע הדירות להשכרה על רקע עצירת התיירות

ערב המשבר המשיכו מחירי הדירות לעלות והיו גבוהים ב-4% בהשוואה לתקופה המקבילה בשנה שעברה. בעקבות המשבר והירידה המשמעותית בפעילות בשל המגבלות, נרשמה ירידה של כ-50% בהתעניינות לשכירת דירות בהשוואה לתקופה המקבילה בשנה שעברה. עם זאת, בשבועיים האחרונים של אפריל ניכרת התאוששות משמעותית בחיפוש.

בתל אביב חל דווקא גידול משמעותי במספר הדירות להשכרה, ככל הנראה על רקע ירידת הביקוש לדירות השכרה לטווח קצר לתיירים (Airbnb) ומעבר של דירות אלה לשוק השכירות המקומי.

במחירי השכירות, עדין לא נרשמה התמתנות, מלבד

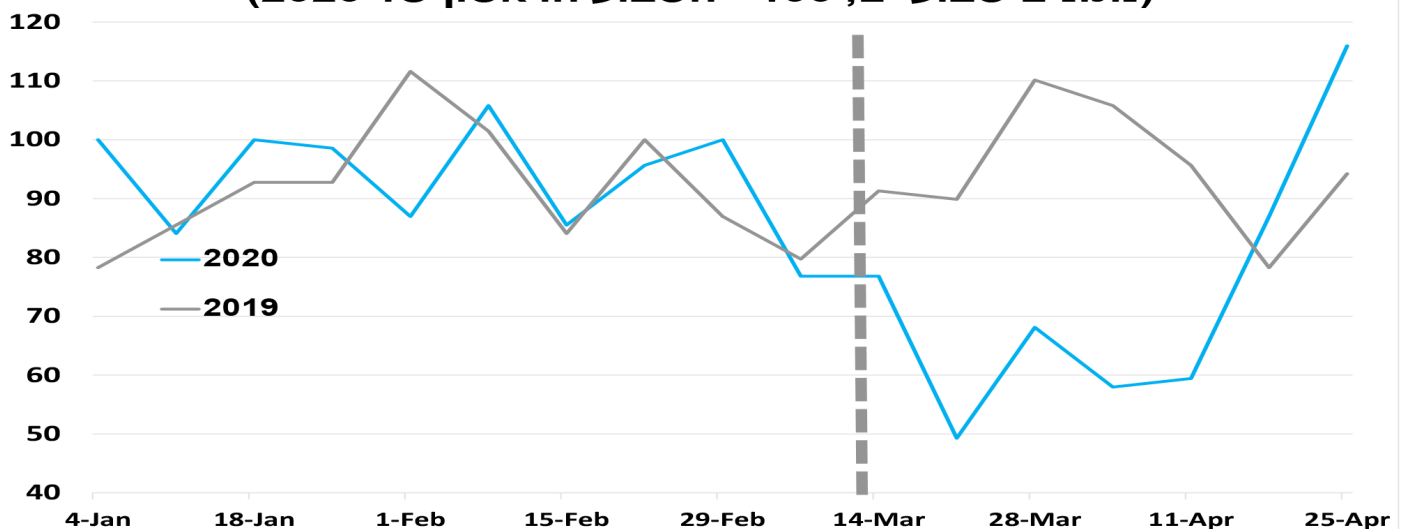
בת"א, בה נרשמה ירידה של כ-15% בשכר הדירה (החל מאמצע מרץ). שכר הדירה המבוקש חזר בקירוב לרמתו מלפני שנה.

העלייה בתשואות האג"ח הממשלתיות לצד החששות מעלייה בריבית למשכנתאות (בשל העלייה בסיכונים) גרמה לרוכשים רבים להקדים את מועד לקיחת המשכנתא. סך הלוואות לשם רכישת דירה במרץ עמד על 8.7 מיליארד ₪, שיא של כל הזמנים. הריבית הממוצעת למשכנתאות נותרה כמעט ללא שינוי במרץ (בהשוואה לפברואר) הודות לצעדים האגרסיביים של בנק ישראל (רכישות אג"ח והקלות בדרישות הרגולטוריות על הבנקים).

-15%

הירידה בשכר הדירה בתל אביב

מדד Google Trends לחיפוש דירות להשכרה
(נתונים שבועיים, 100 = השבוע הראשון של 2020)

הביטוח שלך להצלחה

החילזון 2 רמת גן 525227 טל. 03-7962444 icic.co.il icic@icic.co.il

משהו לקינוח

ירידה של 70% ברכישות במסעדות ובמלונות
עליה של 25% ברכישות ברשתות המזון

פרידלר

...ולכבוד יום ההולדת, אני לוקח אותך לסופר שאת הכי אוהבת!

בססח - חברת ביטוח סיכוני סחר חוץ המובילה בישראל מבטחת עסקאות סחר חוץ ב-140 מדינות ובשוק המקומי. ביטוח בססח מקנה ליצואנים ולספקים בשוק המקומי הגנה מפני אי תשלום החובות על ידי הלקוחות, ושירותים משלימים כמו: תכניות מימון על בסיס ביטוח האשראי ("ניכיון חייבים"), ביטוח עלויות ייצור, ביטוח מקדמות לספקים וערבויות ביצוע מסוגים שונים. בעלי החברה בחלקים שווים הינם: EULER-HERMES מבטח האשראי הגדול בעולם ו-"הראל השקעות ביטוח ופיננסים".

בססח

הביטוח שלך להצלחה

החילזון 2 רמת גן 525227 טל. 03-7962444 icic@icic.co.il icic.co.il